

DE HEEREN VAN ZEELHEM BIJ DIEST,
volgens de leenregisters van de zaal
van Curingen,
JOS. HABETS, Pr. (1869)

De leenregisters van het oude graafschap Loon, berustende in de hoofdstad der belgische provincie Limburg, bevatten eenige bescheiden over het dorp en de heeren van Zeelhem, die wij, ten deele *in extenso* en ten deele bij vorm van analyse, alhier willen mededeelen. Men zal daarin ettelijke bijzonderheden aantreffen over de heeren van Diest en de oude graven van Nassau, over den graaf van Buren, oudsten zoon van prins Willem den Zwijger, en over diens geheimschrijver Robertus de Moens; verder vindt men er bescheiden over de Hollandsche familie Huygens, van Zuylichem, bijzonderlijk over den bekenden dichter Constantyn Huygens en diens betrekking tot den stadhouder prins Maurits van Oranje-Nassau.

De Heerlijkheid Zeelhem, voerende in de oude handvesten den titel van Baronnie, was gelegen in de nabijheid der stad Diest en maakte, van ongeheugelijke tijden af, een deel uit van het graafschap Loon. Gerard, heer van Diest, weduenaar van Maria van Loon en huisheer van Isabella van Vlaanderen stichtte er in 1328 een karthuizersklooster, dat tot het einde der vorige eeuw gebloeid heeft.

Als heeren van Zeelhem komen voor: de graven van Loon, de heeren van Diest, de graven van Nassau, de heer de Moens en de Hollandsche familie Huygens van Zuylichem.

De zoo even aangehaalde leenregisters bestaan in een zestigtal lijvige foliobanden, waarvan de oudste opklimt tot het jaar 1364 en de jongste eindigt met het jaar 1794, bij den inval der Franschen. In deze registers vindt men, doch zonder veel orde, de leenverheffingen der goederen, welke bij de oude graven van Loon en bij hunne opvolgers de bisschoppen van Luik, leenroerig waren. Op het archief der regtbank van Hasselt, waar wij ze door tusschenkomst van den Wel. Ed. Heer procureur des konings, H. Schuermans, hebben ingezien, dragen deze boekdeelen den titel van, *zaal van Curingen* (salie de Curange), omdat het grafelijk leenhof zijne oudste zittingen hield in het dorp van dien naam.

De leenregisters van 'Curingen geven over de heerlijkheid Zeelhem het volgend bescheid: "1425. Her Thomas van *Dyst* en de van *Zychen* heeft opgedragen in mijns genedigen Heren handen, tot behoeff Joffvrouw Jehenne van *Horne*, weduwe wylne J' Johans van *Dyste*, zyns sons, als haren douaire, na forme ende inhoud haerder huwlix vorwerden, die gueden van *Wyer* ende *Cosen* mit huys, met herlichheit, hoge. middele ende nedere, met winninge, hoeven, watermolen, landen, bosschen, bemden, cynsen, renten, boeten, breucken, forfeyten ende alle andere honnen toebehoirten."

De Heerlijkheid Cosen en Wyer is gelegen in de nabijheid van S' Truiden. Thomas van Diest, was heer van Diest Sichen, *Zeelhem* en borggraaf van Antwerpen. De Huwelijksvoorwaarde tusschen zijn eenigen zoon Jan en Johanna van Horne, den 18 Julij 1421 gesloten, is afgedrukt bij Kremer: *Academ. Beitrage. Zusatze und Erganzungen*,

p. 104. Verder had Thomas van Diest twee natuurlijke zonen, wier namen aan Kremer (ibid p. 34) onbekend zijn, maar waarvan één volgens onze leenregisters Renerus heette.

1426, den 19 Augustus werd "Reinerus filius naturalis üni Thomae Dni de Dyeste et de Zychen" beleend met 200 fransche kroonen op de Heerlijkheid van Zeelhem.

De kleindochter van Thomas van Diest, Johanna genoemd, werd als kind in 1425, aan Jan IV van Loon ten huwelijk gegeven. Deze echtelieden werden in 1450 met Zeelhem beleend:

DIETSCHER WARANDE VIII.
XXXVII

"1450 die 14 Sept. Dom. Joannes de *Los*, Dn de Heinsberg et de Dyest, ut maritus et mamburnus Johanna de Dyest relevavit dominium altum et bassum de *Zelhem*, cum braxina, malendino, thelonio, aquis, vivariis, pratis, terris et singulis juribus per obitum Dⁿ Thomae de Diest et est terra Baronis."

Uit het huwelijk van Jan IV van Loon met Joanna van Diest, sproot éene dochter, Johanna van Loon, erf vrouw van Heinsberg, Diest, Hertzogenraadt, Wassenberg, Gangelt, Vucht, Milieu, Lewenberg, Perwez, Geilenkirchen, Dalenbroeck, Meerhout, *Zeelhem*, Cosen, Wyer etc. Deze Johanna van Loon, zonder twijfel de rijkste erfgename der Nederlanden, werd bij voorwaarde van 30 Nov. 1450, door haren voogd en oome, Jan van Heinsberg, bisschop van Luik, in huwelijk geschonken aan Jan, graaf van Nassau-Saarbrück. Uit dit huwelijk stammen de groote rijkdommen van het huis Nassau in de Nederlanden. Hun kleinzoon, Hendrik van Nassau, werd 1506 met *Zeelhem* beleend.

"Dⁿ: Henricus, comes de Nassauwe relevavit A XVe "VI, die VII Julii, tanquam a novo Domino terram et Dominium de *Zelhem* cum braxina, molendino, thelonio, aquis, vivariis etc."

De leenen van het land van Loon werden bij iedere verandering, 't zij van bezitter of van leenheer, opnieuw verheven; in het laatste geval noemde men dit: *relivium a novo Domino*. Hendrik van Nassau had met zijne tweede gemalin Claudia van Chalon, één zoon, Renatus, die van zijn oom, Philibert van Chalon, het prinsdom Oranje erfde. Renatus sneuvelde in het beleg van S' Denis, 13 Julij 1544, en daar hij ongehuwd was, liet hij zijn neef, Willem den jongere, graaf van Nassau, het prinsdom Oranje met zijne overige bezittingen in de Nederlanden erven, Renatus, graaf van Nassau, werd in 1539, na het overlijden van zijn vader, met de heerlijkheid *Zeelhem* beleend. De akte van dat verhef luidt als volgt:

"1539, den 12 dach in Decembre heeft der edele, hooggeboren furst und here prince van Orange, greeff van Nassau, heer tot Breda, Diest ende *Zelem* etc. ontfangen te leen, in presentie van den Hoogwerdigsten heere bisscop van Ludick,

hertoge van Bullon ende greve van Loen, die heerlykheyd van *Zelem* met allen haren toebehoorten, hoge ende lege, in nate ofte in drogen gelegen etc. Present Herman van Horion stathelder, Hr Johan greeff tot Horne, Willem van Coelhem, heer tot Duras, Willem van Cortenbach, drossart des ampts van Bilsen, Steven Geloes burgseet tot Curingen, loensche mannen."

De jonge graaf van Nassau, dien wij zoo even als erfgenaam van het prinsdom Oranje vermeld hebben, is niemand anders dan het hoofd van den opstand in de Nederlandsche gewesten— Willem de Zwijger. Den 28 Mei 1568 werd tegen hem en tegen zijne medepligtigen, Brederode, Cuilenborg, Hoogstraten en anderen door den raad van beroerte het banvonniss uitgesproken en hunne goederen verbeurd verklaard. Het huis van Cuilenborg, te Brussel, werd omvergehaald en met den grond gelijk gemaakt. Oranje verklaart zelve, dat hem zijne Nedcrlandsche bezittingen zijn ontnomen geworden, wanneer hij in zijne Apologie, van Filips II sprekende, zegt: "n'ayant rien tenu de lui si non a raison de mes seigneuries desquelles il m'a entièrement dépossédé" !.

Of Zeelhem, op de grenze van Brabant, in de nabijheid van Diest gelegen, onder deze algemeene requestratie is begrepen, hebben wij niet kunnen ontdekken. De leenregisters van het graafschap Loon geven daaromtrent geene inlichtingen.

Wij hebben echter goede reden om te denken dat dit niet het geval is. Immers, het graafschap Loon, alhoewel in het midden der Nederlanden gelegen, maakte niet deel der spaansche kroon, maar behoorde in vrijen en vollen eigendom aan het aangrenzende bisdom Luik. Verder bleef Filips de Montmorency, wiens goederen met die van Oranje eene gelijke verbeurdverklaring ondergingen, steeds vreedzame bezitter van het graafschap Home, dat gelijk *Zeelhem*, bij de Loonsche leenzaal roerig was. Eerst na de dood zijner moeder, Anna van Egmond, die als weduwe van den laatsten graaf van Horne-Altena, vruchtgebruikster was van haars mans eigendommen, maakte het bisdom

1 Apologie de Guillaume de Nassan, Bruxelles, 1858, p 44.

Luik aanspraak op het diep verschuld *en quenouille* gevallen graafschap Horne.

Wat van deze zaken zij of niet, eenige jaren later vinden wij het huis van Oranje wederom in bezit der Heerlijkheid Zeelhem. De nieuwe bezitter is nu Oranje's oudste zoon, Prins Filips Willem, meer bekend onder den naam van Graaf van Buren.

Men weet dat deze prins in zijne jeugd op last van zijn Doopheffer Filips II uit Leuven naar Spanje werd gevoerd, en dat hij, aldaar, gedurende zeven-en-twintig jaren onder het waakzaam oog der koninglijke regering vertoefde.

Een man, die hem in deze netelige omstandigheden getrouw heeft bijgestaan, was zekere Robertus de Moens. Gedurende meer dan zeven-en-dertig jaren was Moens des graven dienaar; zoo wel in Spanje als in de Nederlanden had hij de grafelijke belangen, eerst als kamerbediende en later als secretaris en hofmeester ' met de meeste zorg behartigd en diens goederen met zeer veel ijver bestuurd; den 31 Augustus, 1595, had Moens zijnen Heer op het slot *Arevalo* de heugelijke tijding gebragt dat hij mogt naar zijn vaderland terugkeeren.

Uit dankbaarheid schonk de edele graaf van Buren zijnen dienaar de Heerlijkheid Zeelhem Het vorstelijk diploma den 12 April 1597 te Brussel opgesteld, is van den volgenden inhoud:

"Philippe Guillaune par la grace de Dieu prince d'Oranges, comte de *Nassau*, de Catzenellebogen, de Diest, de Bueren, de Leerdam etc. a tous ceulx qui ces pntes lres verront, salut, seavoir faisons qu'en considération des bons fidèles et agréables services que nous a fait nre cher et féal Robert de *Moens* durant l'espace de trente huict ans de long, tant en Espagne comme devant et après en ces pays de par deca, tant en qualité de nre chambellan, comme présentement de nre scrétaire et Mre d'hostel, et que durant nre détention en Espagne il a tousjours sollicité noz affaires avec tres grand soing et diligence extreme, nous ayant aussi apporté de la main de sa Mate les

1 's Graven hofmeester tijdens zijn verblijf te .Leuven in 1567 was een duitscher, die zich Wiltpergh noemde.

désirées nouvelles de fire entière liberté au chasteau de la ville d'*Arevalo*, le dernier jour du mois d'Aougt l'an XVe nonante et cinq, le tout a nre grande satisfaction, et le voyant encores continuer en nre service avecq la mesme affection, soing et diligence, nous at esmeu de l'honorer et favorablement tracter et lui donner de nre propre motif, selon que donnons par ces présentes en remunération et récompense de ses services, pour luy ses hoirs et successeurs nre terre et seigneurie de *Zeelhem*, avecq le moulin a vent, brassine bannale et toutes les autres ses

appartenances et dépendances, juridictions et prééminences, tout entièrement comme nous le possédons et joyssons et en la mesme maniere que nous avons hérité la dite terre et S^m de noz prédécesseurs, aussi avecq povoir et permission de prendre et porter le nom de la dite terre, et s'intituler Seigneur d'icelle, bien entendu toutefois que nous et nos héritiers et successeurs pourront toutes et quantes fois que bon leur semblera redimer et retraire a eux la dite Seigneurie, appartenances et dépendances, parmy payant audit de *Moens*, ses hoirs, successeurs, ou ayaut cause, la somme de six mille quatre cents florins. a quarante groz, monnoie de Flandre, une fois; et que le dit de *Moens* serait aussi tenu de payer toutes les aydes et aultres charges, dont icelle terre et S^l est pourrachapt et retraict pourat estre chargée, en respect des quelles charges avons aussi accordé audit de *Moens*, les fruicts, prouficts et revenus de la dite terre eschues dans le premier jour de Janvier l'an XVe nonante et six passé. A laquelle fin ordonnons a nre recepveur audit *Zeelhem* de lui faire et laisser suivre iceulx fruicts, prouficts et reven ues, et a tous nos aultres officiers et a chaqu'un d'eulx qu'ils facent et souffrent le diets de *Moens* plainement et paisiblement en la maniere et forme, et aux devises et conditions susdits, joyr de la dite lire donation; et pour luy faire valider icelle donation, avons commis et commetons par ces pntes Mre Lambert *Ducquet*, licentie es droicts, et Nicolas *Sweerts*, mayeur et recepveur audict *Zeelhem* et chaqu'un d'eulx, en leur donnant plain povoir, autorité et mandement espécial de povoir en nostre nom et de nostre part comparoitre pardevant Monsieur le Rme et Illme Evesque et prince de Liége, ou ses lieutenants et hommes de fief, dont la dicte terre et Sr de *Zeelhem* est tenue et relevée, et tout aultre part, que besoing sera, et illecque relever (si requis est), icelle terre et S^l: et faire le hommage et aultres debvoirs a ce nécessaires et requis; et ce ainsi faict, ceder et transporter la dite terre et S^l appartenances et dépendances au proufict dudit de *Moens*, ses hoirs, héritiers et successeurs soubs la dite reserve de rachapt; en observant quant a ce toutes les solempnités a ce requises et nécessaires, suivant le style et usage de la court feodale dont ladite terre et seigneurie est tenue et relevée; et au surplus en cc que dessus et qui en dépend tout faire et dire que nous mesmes ferions, ou faire pourions, si presents en personne y estions; encores que le cas requis mandement plus spécial que ces présentes, avecque puissance de substituer ung au plusieurs en leurs lieu avecq semblable povoir, promectans d'avoir et tenir pour bon et agreable tout ce que. par les diets constituez ou leurs substituts sera en ce qui dict est et qui en dépend, faict, reconnu, passé et aultrement besogne. En témoignage de ce nous avons signé la prte de nre nom et faict sceller de nre scel; donné en la ville de Bruxelles le douzième jour du mois d'Aprvil mil cinqcents nonant et sept."

(signé) Philippe *G. de Nassau*."

Et sur le replis estait escript, par ordonnance de Monseigneur le prince et sousigné *Hovelmans*, et scellé d'un sceau en eire rouge pendant a double queue en parchemin '."

Robert de *Moens* schijnt in 1609 gestorven te zijn. Den 20 Junij van dat jaar werd zijne weduwe Catharina van Baudeguin met de heerlijkheid *Zeelhem* beleend door tusschenkomst van haren gevolmagtigden, Frederik *Leonardsen*, rentmeester van den prins van Oranje in het kwartier van *Diest*. Wij vermoeden dat na haar overlijden zich het vorstelijk huis van Oranje bediend heeft van het *jus retractus*, want bij akte van 14 Mei 1647, juist op den sterfdag van Prins Frederik Hendrik, schonk Willem II, prins van Oranje, deze heerlijkheid aan den bekenden nederlandschen dichter, Constantyn Huygens, heer van Zuylichem, "in erkentenis der goede en aengename diensten die voors. Huygens, als ordinaris raed en secretaris zijnen vader, Prins Frederik Hendrik, gedurende twintig jaren heeft bewezen." Het handvest daarover opgemaakt luidt als volgt: "

"Willem, by der gratie Godts, prince van Orangie, grave van Nassau, Catsenellenbogen, Vyanden, Ditz, Lingen, Meurs, Beuren, Leerdam etc. marquis vanden Vere ende van Vlissinge, Heere eude Baron van Breda, der stadt Grave ende lande van Cuyck, Diest, Grimberghe, Herstal, Cranendonck, Warnesteyn, Arlay, Noseroy, St Vyht, Doesborch, Polanen, Willemstadt, Mirewart, Ysselsteyn, St Martensdijck, Geertruydenberch, de hooge ende laage Zwaluwe, Waeltwijck etc, erfborggrave van Antwerpen enz. gouverneur over Gelderlandt, Hollandt, Zeelandt, West-Vrieslandt, Uytrecht, Overysseel, stadt Groningen en Ommelanden, Drente etc. capiteyn generael ende admiraal der vereenigde Nederlanden, etc. allen den ghenen die dese sullen sien ofte hooren lesen saluyt. Doen te weten: alsoo syne hoocht den prince van Orangie onssen heere ende vader H. L. memorie het recht hem competeerende tot die lossinge van den pandschap der Heerl. Zeelhem by zyne brieven in dato van den 17 April XVI vijff en veertich vergund ende gecedeert heeft gehad aen heer Constantyn *Huygens*, ridder, heere van *Zuylichem* ende int Moniclandt etc. synen ordinaris raedt ende secretaris in herkennenisse van de goede ende aengename diensten, die hooargedachte onsen heere ende vader H. L. M. doenmaels van den voors. Heere van Zuylichem twintich continueele jaren hadde genoten ende alnoch genietende was, soo ist dat wy ter herten nemende, dat voors. heere van Zuylichem en deselve

1 Wijlen de verdienstelijke boekdrucker van 's Gravenhage, A. D. Schinkel, schreef een werkje voor titel dragende: *Bijdrage tot de kermis van hut karakter van Constantyn Huyijens, ontleend uit aanteekeningen wegens het beheer zijner goederen*, 's Gravenhage 1842. De inhoud van dit schrift, waar gewis iets over Zeelhem te vinden is, is ons niet bekend. (Zie hierachter blz. 563.)

getrouwe diensten by hoochgedachte onsen heere vader ten eynde toe van deszelfs leven heeft volhert ende alnoch by ons is volherdende, mitsgaders om andere goeden consideratie ons daertoe moverende, hem bovens de confirmatie van de voors. gunste ende cessie des rechts van pandschap boven geruert, de voors. heerlijkhayt in vryen ende volkomen eygendom hebben vergundt gecedeert ende getransporteert, zoo wy hem deselve by desen voor hem synen erfven ende naercomelingen in vryen ende volcomen eygendom vergunnen, cedeeren en transporteeren met alle rechten, baten ende proeminentiën daeraff ende van dependerende gene uytgezondert, lastende onssen erfven ende naercomelingen, ende voorders eenen yegelijcken dyen het soude mogen aengaen, ende dese sullen werden gethoont, den voors. Heere van Zuylichem syne erfven ende naercomelingen gemelte eygendom vry ende ongemolesteert te doeu ende laeten besitten ende genieten.

"Gedaen in 's Gravenhage onder onsen name ende grootsegel desen XIII^{III} Mey XVIe ende seven en veertich ende was onderteekend: *G. Pr. d'Orangie*. Op de syde stont, by syne Hoocht (onderteekent) *J. Buysen*. Besegelt met rooden wasche hangende aen eenen dobbelen steerte 1."

Ten gevolge dezer schenking, waartoe de prins van Oranje bij den bisschop van Luik, onder dagteekeuing van den 10 April 1647 brieven van octroy had gevraagd, heeft Constantyn *Huygens* den eerzamen Daniel *Coels*, stadhouder der leenen en rentmeester der stad en baronnie van *Diest* belast, om in zijnen naam de Heerlijkheid *Zeelhem* bij de zaal van *Curingen* in leen te ontvangen, hetgeen dan ook op den 4 Mei 1649, na overlegging der stukken en uit zweren van den leenmanseed, heeft plaats gehad.

Niet zonder moeite kwam *Huygem* in bezit der Heerlijkheid *Zeelhem*, dat hem werd af betwist door de erfgenamen van Jr Robert de *Moens*. Catharina de *Bauldequin*, weduwe de *Moens*, had bij testament van den 15 Januarij 1645, over de Heerlijkheid *Zeelhem*, zoo wel als over hare overige goederen beschikt ten voordeele van haren broeder Charles de Bauldequin, ridder, heer van Fault, controleur en edelman van den huize zijner koninklijke majesteit van Spanje. Na haren dood, in 1619 voorgevallen, trachtte Jr Charles de. *Bauldequin* in bezit van *Zeelhem* te geraken, gaf met het oog daarop eene volmagt aan zekeren Paulus Franken, borger van Beringen en werd den 2 Julij 1649 door den leenhof van Curingen met de Heerlijkheid *Zeelhem* beleend.

1 Leenregifiters Van het graafschap Loon van 1639)—1649.

1657 den 7 Augustus werd Daniel Coels nogmaals beleend met de Heerlijkheid *Zeelhem*, in naam van zijnen principaal, den Heer Constantinus *Huygens*.

1689 den 29 Junij werd Mr Philippe Hoste, agent van den Prins van Oranje in de provincie Braband, beleend met de Heerlijkheid *Zeelhem* uit naam van Heer Christiaan *Huygens*, na dood van diens vader Heer Constantyn *Huygens*, heer der voors. Heerlijkheid.

1698 den 14 Augustus werd Constantyn *Huygens* na dood van Christiaan *Huygens* met de Heerlijkheid *Zeelhem* beleend.

1708 den 27 Julij belast de Heer Constantinus *Huygens*, "Heere van Zelhem, Zuylichem en Monnicklandt" zijne heerlijkheid en goederen van *Zeelhem* met eene kapitale som 3200 gulden, rentende 160 gulden jaarlijksch, ten voordeele van den Heer Nicolaas de Libotton, ridder, Heer van Steynvoort "hiervorens majoor van de cavallerie ten dienste der Heeren StatenGeneraal der Vereenigde Nederlanden."

1735 den 20 November verklaart Heer Nicolaas Antoon de *Libaton*, Heer van Cleynen-Stevoort, Jeuck, Halbeek enz. ontvangen te hebben 1800 gulden kapitaal, gecreëerd den 26 Aug. 1718 ten laste der Heerlijkheid *Zeelhem*, door den Heer Constantinus *Huygens*.

1747 den 24 Januarij werd vrouwlijn L. S. *Huygens* beleend met de heerlijkheid *Zeelhem*, na dood van hare moeder Philippina *Doublet*.

1764 den 3 Julij werd mevrouw de Barones Douarière van *Wassenaer* met de Heerlijkheid en goederen van *Zeelhem* beleend.

1771 den 18 Mei verkoopt mevrouw Susanna Louisa Huygens, Douarière van B" Willem van *Wassenaer* de Heerlijkheid en goederen van *Zeelhem* aan vrouwe Regina *Fernandez di Paramo*, voor de som van 18,000 gulden ned. Deze werd den 6 October 1771 met dezelve beleend. De verkoopbrief luidt: "Madame. Pour satisfaire a votre demande et réquisition faite a mon beau frère par votre lettre a luy du 14 de ce mois, je certifie par la présente vous ceder la terre et seigneurie de Zelem avec tous ses droits sans réserve, ainsi et tels que je l'ai possédé, au prix de 18 milles florins d'hollande. J'ai l'honneur d'être etc. A la Haye le 18 May 1771."

1776 den 21 October verklaart de verkoopster dat "uyt den voorberoepen brief niet en blijkt dat zy zoude voldaan zijn over de koopsomme in den voormelden brief uitgedrukt, noch ook in

denzelven brief eenige procuratie of constitutie om de voors. Heerlijkheid te verheffen, gegeven is; gelijk dit alles hadde moeten voorgaen tot validiteyt van de gepretendeerde verkooping zoo protesteert zij tegens het voorgemelt gedaen verhef als oock tegens alle voordere acten."

1779 den 2 Nov. bij akte van retrocessie staan de Jufvrouwen Regina *Ferdinandez de Paramo* en Regina van *Grinsven* douarière van wijlen Frans Lodewijk *Fernandez de Paramo* de Heerlijkheid van Zeelhem wederom af aan Susanna Louisa *Huygens*, douarière van Willem B^{oo} van *Wassenaer*.

1786 den 25 Januarij werd Dederik *Huy gene*, raad en schepen van 's Hertogenbosch beleend met de heerlijkheid van Zeelhem, als zich noemende den naasten bloedverwant van Mevrouw Susanna Louisa *Huy gens*, douarière van Willem baron van *Wassenaer*, welke den 21 December 1785 te 'sGravenhage overleden is.

1786 den 20 October werd Johan Philip *Hoefuft*, heer van Oyen, kolonel kommandant van het regiment van den generaalmaajor Van der Hoop, zich noemende oudste manshoir onder de naaste bloedverwanten en erfgenamen van Susanna Louisa *Huygens*, met de Heerlijkheid Zeelhem beleend, zoo voor zich als voor de overige erfgenamen in denzelfden graad staande.

1794 den 5 Februarij, bekende Heer Petrus *Huygens*, wonende te Veerle in Braband, den nieuwen bisschop van Luik als zijnen leenheer, wegens de Heerlijkheid Zeelhem, hem toegevallen als naaste bloedverwant van wijlen mevrouw Susanna Ludovica *Huygens* en bij gevolg aan haar moetende succederen.

Latere verheffingen heb ik niet gevonden. In 1797 ging de Heerlijkheid Zeelhem te niet. Haar grondgebied werd in eene burgerlijke gemeente veranderd, welke tegenwoordig deel maakt van het kanton Herck.

Bergh-Terblijt, Jan. 1867.

AANTEEKENING.

Den geleerden en geeerden schrijver van dit stukjen is het boekjen van Schinkel "Bijdrage tot de kennis van het karakter van Constantijn Huygens" onbekend gebleven; hij weet dus niet, dat het hoofdstuk over Zeelhem, daarin voorkomende, weinig geschikt is om eenigen luister aan dat hoogst ordinair karakter bij te zetten. Huygens vertelt zelf zeer naïef, dat Jonker Steven de Goloes, heer van Loobosch, zijne bemiddeling bij den Prins van Oranje had verzocht om "inde Pandschap der Heerlicht Zeelhem te moghen succederen"; maar Huygens, "op dese premie voor [sijn] selve speculeerende", wel verre van den Heer v. Loobosch te zeggen, dat hij hem hier niet in dienen kon, gelief zich als of hij hem helpen zou, zoo dat de Jonker eerst later toevallig vernam, wat Huygens' intenties waren; onze "Rekenmeester" — de veel te hoog geprezen Constantin — bereikte dan ook zijn doel. Zulke laagheden heeft men van dergelijke nieuwbakken Ridders te verwachten. Later deed de onnoozele Heer van Loobosch nog een poging om de Pandschap op "eerlicke Conditien" (voor goed geld?) over te nemen; maar de wijze Constantin "sloegh alles af, om goede redenen" (t. a. p. bl. 18, 19).

J. A. A. Th.